

SEYİTÖMER HÖYÜK AKHAEMENİD DÖNEM SİYAH FIRNISLİ GRİ HAMURLU SERAMİKLERİ*

Hüseyin Usta¹

Öz

Bu çalışmanın konusunu İç-Batı Anadolu'da yer alan Seyitömer Höyüğü Akhaemenid Dönem'e tarihlendirilen III. tabakasına ait siyah firnisli gri hamurlu seramikleri oluşturmaktadır. Akhaemenid Dönem'e ait yerleşmenin MÖ Geç 6./Erken 5. yüzyılda başladığı ve MÖ 4.yüzyıl ikinci yarısına kadar varlığını sürdürdüğü tespit edilmiştir. MÖ 5. yüzyıla tarihlilik erken örneklerin, Attika'dan ithal edilen örnekler ile birlikte aynı kontekst içerisinde yer almış olmaları söz konusu yerel üretim seramiklerin bir kısmının ithal ürünlerden esinlenerek üretilmiş imitasyon eserler olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Attika'dan ithal edilen örnekler ve bu çalışmada incelenen söz konusu ürünlerin taklitleri/yerel üretimleri ile birlikte değerlendirildiğinde Seyitömer Höyüğü Kıta Yunanistan ile doğrudan veya dolaylı olarak ticari-kültürel bir ilişki içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Siyah firnisli gri hamurlu seramikler Seyitömer Höyük'te Akhaemenid Dönem'de kullanılmaya başlanmış olup Hellenistik Dönem'in ortalarına kadar varlığını sürdürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Seyitömer Höyük, Siyah Firnis, Yerel Üretim Seramik, Gri Seramik, Attika Seramiği.

ACHAEMENID PERİOD SEYİTÖMER MOUND BLACK GLAZED GRAY GLAY CERAMICS

Abstract

The subject of this study is the history of black glazed pottery from the Achaemenid period at Seyitömer Mound. The Achaemenid period settlement dates back to the 6th century and continued through the second half of the 4th century. Early examples of black glazed pottery from the 5th century were found in the same context as samples imported from Attica, which is important because it shows that some of the locally produced ceramics are imitation works inspired by imported products. Taken together, the samples imported from Attica and the imitations/local productions examined in this study indicate that Seyitömer Mound was directly or indirectly involved in a commercial-cultural relationship with Continental Greece. The study concludes that black-glazed gray earthen ware ceramics were introduced at Seyitömer Mound during the Achaemenid period and continued until the middle of the Hellenistic period.

Keywords: Seyitömer Mound, Black Glaze, Locally Produced Ceramics, Gray Ceramics, Attic Ceramics

* Bu çalışma, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalında, 2014 yılında tamamlanan "*Seyitömer Höyük Siyah Firnisli Gri Seramikleri*" başlıklı yayınlanmamış yüksek lisans tezinin bir bölümünün yeniden değerlendirilmesidir. Orijinal malzeme üzerinde çalışmaya izin veren sayın hocam Prof. Dr. A. Nejat Bilgen'e ve emeği geçen tüm kazı ekibine teşekkürlerimi sunarım.

¹ PhD, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji, huseyinusda@gmail.com.

ORCID 0000-0001-9938-9383

Giriş

Bu çalışmanın konusunu oluşturan eserlerin ele geçtiği Seyitömer Höyük, Kütahya il merkezinin 26km. kuzeybatısında, Seyitömer Linyit İşletmesi sahası içinde, eski Seyitömer Kasabası'nın bulunduğu alanın yanında yer almaktadır. Höyüğün orijinal yüksekliği 23,5m. ve 150x140m. ölçülerindedir.

Seyitömer Höyük'te ilk kazı çalışmaları 1989 yılında Eskişehir Müzesi Müdürlüğü tarafından kurtarma kazıları niteliğinde başlatılmış (Aydın, 1991). Daha sonra ise 1990-1995 yılları arasında Afyonkarahisar Müzesi Müdürlüğü'nce yürütülmüştür (Topbaş, 1992). Bir süre ara verilen kazı çalışmaları, 2006-2014 yılları arasında Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü tarafından Prof. Dr. A. Nejat Bilgen başkanlığında tekrardan başlatılmıştır (Bilgen, 2009; Bilgen, Coşkun & Bilgen, 2010; Bilgen vd., 2011a; Bilgen vd., 2011b; Bilgen vd., Bilgen vd., 2013a; Bilgen vd., 2013b; Bilgen vd., 2013c; Bilgen vd., 2014a; Bilgen vd., 2014b;). Seyitömer Höyük'te günümüze kadar gerçekleştirilen kazı çalışmalarında; Roma Dönemi (Bilgen & Çevirici-Coşkun, 2015a), Hellenistik Dönem (Bilgen & Çevirici-Coşkun, 2015b; Çevirici-Coşkun, 2017), Akhaemenid Dönem (Coşkun, 2011b; Coşkun, 2015; Coşkun, 2017a), Orta Tunç Çağ ve Erken Tunç Çağ olmak üzere beş ana tabaka ortaya çıkarılmıştır (Bilgen vd., 2015b).

Akhaemenid Döneme tarihlenen III. Tabaka 2008 yılı kazı sezonunda höyüğün üst platformunda tamamen açığa çıkartılmıştır. Yapılan kazı çalışmaları sonucunda bu tabakanın mimari açıdan iki evreye ayrıldığı tespit edilmiştir: III-A: MÖ 4. yüzyıl (400-334) ve III-B: MÖ 5. yüzyıla tarihlenmektedir. III. Tabakadan ele geçen seramik buluntuları arasında en önemli grubu Attika üretimi ithal seramikler oluşturmaktadır (Coşkun, 2010). Bu grubun önemi; sağlam bir kronolojiye sahip olmaları sebebiyle, buldukları tabaka veya mekanların tarihlendirilmesinde büyük kolaylık sağlamaktadır. Attika üretimi seramiklerin yanı sıra, yoğun miktarda yerel, gri hamurlu seramikler de bulunmaktadır (Durgu, 2013; Usta, 2014).

Bu çalışmanın amacı, Seyitömer Höyük'te ele geçen siyah firisli gri seramiklerin değerlendirilmesi, ele geçtiği tabaka ve benzer örneklerinden yola çıkarak tarihlendirilmesinin yapılmasıdır. Çalışmamızı oluşturan siyah firisli gri hamurlu seramiklerin, kataloğu hazırlanmış, form ve hamur özellikleri bakımından gruplandırması yapılmış ve on iki başlık altında ele alınmıştır. Söz konusu formlar içerisinde içe çekik ağızlı kase, dışa çekik ağızlı kase, dışa çekik ağızlı çanak, tabak, balık tabağı, Akhaemenid kase, mug, krater, olpe, oinochoe, amphora ve askos yer almaktadır.

1. İçe Çekik Ağızlı Kase

Siyah firisli içe çekik ağızlı kaseler, Attika'da ilk kez MÖ 5. yüzyılın sonlarında karşımıza çıkmaktadır. İçe çekilerek oluşturulmuş ağız kenarından adını alan bu form, en popüler dönemini MÖ 4 yüzyıl boyunca yaşamıştır (Sparkes & Talcott, 1970). Hellenistik Dönem içlerine kadar ise varlığını sürdürmüştür. MÖ 4 yüzyılda form gelişimi açısından; ağız kenarının içe çekikliğinin erken örneklerle göre azaldığı, gövdenin şişkin dışbükey profilinin yumuşadığı, kaidenin ise incelerek yükseldiği gözlemlenmektedir (Thompson, 1934). Erken örneklerinde görülen kalın cidarlı ağız kenarı giderek incelmekte, belirgin ve sert bir dönüş ile yapılan kıvrım özelliğini yitirmektedir (Winter, 1984; Zeren, 2004). Kaidenin oturma düzleminde bir yiv yer aldığı örnekler mevcuttur. Kaide ile gövdenin birleşme noktası ya rezerve bırakılır ya da kazıma çizgiyle belirtilir (Sparkes & Talcott, 1970). Seyitömer Höyük'te yerel üretim olan gri hamurlu siyah firisli içe çekik ağızlı kaselerin yanı sıra Attika üretimi siyah firisli örnekler de ele geçmiş olup, ancak gri örneklerle göre sayıları oldukça azdır. Attika'dan ithal edilmiş içe çekik ağızlı kaselerden sadece üç ağız kenarı-gövde parçası tespit edilmiştir (Coşkun, 2010).

Seyitömer Höyüğün Akhaemenid Dönem tabakalarından ele geçen siyah firisli gri hamurlu seramik grubu içerisinde yoğun olarak karşımıza çıkan form içe çekik ağızlı kaselerdir. İncelenen

örnekler; tam profil verenler ve ağız-gövde parçası olmak üzere gruplara ayrılmış ve elde edilen bu gruplar kendi içerisinde kronolojik olarak sıralanmıştır.

Kat. No. 1’de tanımlanan örneğimiz III-A tabakasından ele geçmiştir. Bu tip Seyitömer Höyük’te içe çekik ağızlı kaseler arasında en erken tarihli örnektir. Diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekler (Winter, 1984; Zeren, 2004) yardımı ile MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir.

Kat. No. 2’de sunulan içe çekik ağızlı, düz dudak kenarlı olan örneğin benzerleri Nagidos’da (Alkaç, 2006). MÖ 380 civarına tarihlendirilmiştir. Seyitömer Höyük örneği için de aynı tarihi önermek mümkündür.

Kat. No. 3-5’te tanımlanan örnekler, diğer merkezlerden ele geçen benzerleri göz önünde bulundurularak tarihlendirilmeye çalışılmıştır. Bu tipin benzerleri; Atina Agorası (Sparkes & Talcott, 1970) (MÖ 350), Klazomenai (Zeren, 2004) (MÖ 375-350), Nagidos (Alkaç, 2006) (MÖ 4. yüzyılın ilk yarısı) gibi çeşitli merkezlerin buluntuları arasında karşımıza çıkmaktadır. Diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekler göz önünde bulundurulduğunda, bu tipin MÖ 4. yüzyılın ilk yarısında kullanım gördüğünü önermek mümkündür.

Kat. No. 6’da sunulan örneğimiz, G-12 plankaresinin güneyinde açılmış olan bir çöp çukurundan ele geçmiştir. İçe çekik ağızlı ve kaideye doğru daralan gövde profiline sahip olan bu kaseğin dudak kenarında karşılıklı memecikler mevcuttur. Bu örneğimiz Kat. No. 11-12’de yer alan dışa çekik ağızlı kaseler ile aynı çöp çukurundan ele geçmiştir. Söz konusu dışa çekik ağızlı kaseler, MÖ 4. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir. Bu durum göz önüne alındığında; Kat. No. 6’da sunulan örneğin de MÖ 4. yüzyılın ilk yarısına ait olabileceği önerilebilir. Parçalar halinde bulunan Kat. No. 6, dış yüzünde antik Yunanca graffito yazıt içermektedir:

Aynı kaba ait olan parçalardan ilkinde üç satır başlangıç harfleri diğer parçada ise satırların sonu okunmaktadır.

1. Parça (Genişlik 0.225, Yükseklik 0.03), 2. parça (Genişlik 0.20)

E[- - - - -]δικοζήρηξετ [o]

σκε[- - - - -]ρωτδοζ

τυλ[- - - - -]ς ρ’ μ ε ραν μ εν

Satır 1: Örneğin Αρχ]δικοζ , Αριστ]δικοζ

Satır 2: ε’]ρωτδοζ

« [- - -]dikos (bunu) üretti [- - -] sevgilisinin [- - -]günü»

Ne yazık ki, küçük bir kısmı günümüze ulaşabilmiş bu metnin korunmuş harflerinden tam bir anlam çıkmamaktadır. Tamamı korunmamış olan kabın bir kısmı elimize geçmiş olup yazıtın tamamı okunamamıştır. İkinci parça da bu kabı üreten çömlekçi ustasının isminden sonra « üretti » fiili yer alır, ikinci satırda sevgilisinin ismi üçüncü satırda ise « gün » kelimesi okunur: yani bu tabağı üreten usta, belki onu bir kıza, yaş günü veya özel bir gün için vermiş olabilir. İlk parçadaki yazıt olasılıkla bir şahıs ismiyle başlar, ama gerisi kayıptır. (Drew-Bear & Türktüzün, 2009, s. 113)

Kat. No. 7-8’de sunulan örneklerde gövde derinleşmekte ve ağız kenarından gövdeye sert bir açıyla geçilmektedir. Kat. No. 7-8’de sunulan örneğimizin kaideleri korunmamıştır. Fakat diğer merkezlerden ele geçen benzer örneklerde bu tip kaselerin, düz profilli halka kaideye sahip oldukları görülmektedir (Sparkes & Talcott, 1970). Hellenistik Dönem’den itibaren formun dudağı incelenerek uzamış ve gövde derinleşmiştir (Rotroff, 1997). Kat. No. 7-8’de tanımlanan örneklerin benzerlerine Cyrene (White, 1975) ve Atina Agorası’nda MÖ 350-325 (Sparkes & Talcott, 1970)

yılları arasında rastlanmaktadır. Diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekler dikkate alındığında, Seyitömer Höyük örnekleri için MÖ 350-325 yılları arasını önermek mümkündür.

2. Dışa Çekik Ağızlı Kase

Siyah firisli dışa çekik ağızlı kaseler, Atina'da ilk kez MÖ 5. yüzyılın sonundan itibaren karşımıza çıkmaktadır. MÖ 4. yüzyılda bu kaseler orijinal halini alarak, Hellenistik Dönem içlerine kadar varlığını sürdürmüştür (Thompson, 1934; Corwfoot, Crowfoot & Kenyon, 1957). MÖ 5. yüzyıla tarihlenen dışa çekik ağızlı kaselerin erken örneklerinde görülen kase tipinden yola çıkılarak, bu kaselerin içki kabı olarak değil, daha çok yemek kabı olarak kullanılmış oldukları ileri sürülmüştür (Sparkes & Talcott, 1970).

MÖ 4. yüzyıldaki orijinal formuna kavuşana dek birçok denemeler uygulanmıştır. Bu denemeler içerisinde en dikkat çeken örnekler ise sade ağız kenarı, dış yüzünde plastik bantları olan gövde ve profillendirilmiş kaidelere sahip örneklerdir. Dışa çekik ağızlı kaselere adını veren ağız kenarı, MÖ geç 5. yüzyıla tarihli erken örneklerde yuvarlatılarak hafif bir şekilde dışa çekilerek oluşturulmuştur. MÖ 4. yüzyıldan itibaren ise ağız kenarındaki dışa çekiklik belirginleşmiştir. Erken örneklerde sığ gövde, ağız kenarından kaideye doğru daralırken, daha sonraki örneklerde kaselerin ortasında bir kırılma görülmeye başlanır. Form genellikle yüksek bir halka kaide ile son bulmaktadır. Erken örneklerde daha karmaşık ve özenli bir bezeme sistemi görülmektedir. MÖ 5. yüzyıl sonlarına doğru bu değişmeye başlar ve MÖ 4. yüzyılda bezemede bir sadeleşme görülür. Bezeme motifleri olarak; serbest ya da bağlantılı palmetler, dil ve rulet tırtılı gibi bezemeler sıkça kullanılmıştır (Sparkes & Talcott, 1970).

Seyitömer Höyük'te Attika üretimi dışa çekik ağızlı kase parçaları da ele geçmiştir. Söz konusu parçaların, Seyitömer Höyük'ten ele geçen yerel üretim siyah firisli gri hamurlu dışa çekik ağızlı kaseler için ithal Attika ürünlerinin yerel çömlekçilerce yapılmış taklitleri olduğunu açıkça göstermektedir.

Seyitömer Höyük'te ele geçen dışa çekik ağızlı kaseler MÖ 4. yüzyıldan itibaren görülmeye başlar. Mevcut örneklerimiz içerisinde en erken tarihli olan ve Kat. No. 9'da tanımlanan örnekte dışa çekik ağızlı, yuvarlatılmış ağız kenarı, gövde ortasında kırılma yapan, dik açılı ve sığ gövdelidir. Tondosunda rulet tırtılı ile çevrili üç adet baskı palmet bulunmaktadır. Diğer merkezlerden ele geçen ve MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen örnekler ile profili uyum içerisinde (Alexandrescu, 1978; Polat, 1988; Zeren, 2004; Coşkun, 2005). Kat. No. 9' da sunulan örneğin de MÖ 4. yüzyıl ilk çeyreğine tarihlenmesi uygun olacaktır.

Kat. No. 10'da ağız kenarının daha belirgin hale geldiği ve gövdenin derinleştiği dikkati çekmektedir. Gövde kısmı dik bir açı ile aşağıya doğru inmektedir. Benzer örnekler Klazomenai'de MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilmesi doğru olacaktır. (Zeren, 2004; Özbay, 2006).

Kat. No. 11-17'de sunulan örneklerde ise yuvarlatılmış ağız kenarlı, sığ gövdeli, gövdeden kaideye geçişte bir kırılma görülmektedir. Gövdede kırılma ile verilen bu profilin benzerleri Chios, (Anderson, 1954) Salamis, (Jehasse, 1978) Gordion, (Winter, 1984) Bayraklı, (Gürsoy 1987) Klazomenai (Polat, 1988; Hasdağlı, 2003; Zeren 2004), ve Nagidos'ta (Alkaç, 2006) ele geçmiştir. Diğer merkezlerdeki benzerlerden yola çıkarak Seyitömer Höyük örneğinde MÖ 375-350 yılları arasına tarihlenmesi doğru olacaktır.

MÖ 4. yüzyıl ortalarından sonra gövdenin üst kısmının dışa doğru açılarak yükseldiği görülür (Dallık, 2009). Bu özellikte olan Kat. No. 18'in benzerleri Atina Agorası'nda MÖ 350-325'e tarihli (Sparkes & Talcott, 1970) olarak karşımıza çıkmaktadır. Seyitömer Höyük örneği içinde aynı tarihi önermek mümkündür.

3.Dışa Çekik Ağızlı Çanak

Bu formun en belirgin özelliği; hafif bir şekilde kalınlaşarak dışa çekilmiş ağız kenarı, derin gövde ve halka şekilli bir kaideye sahip olmasıdır. Attika'da siyah firnisli olarak MÖ 5. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan dışa çekik ağızlı çanaklar, MÖ 4. yüzyılda klasik formuna ulaşarak, Hellenistik Dönem boyunca kullanım görmüştür (Sparkes & Talcott, 1970).

Seyitömer Höyük'te yerel üretim siyah firnisli gri hamurlu seramik grubu içerisinde dışa çekik ağızlı çanaklar çok az sayıda ele geçmiştir. Seyitömer Höyük'te MÖ 5. yüzyılın sonlarından itibaren görülmeye başlayan bu tip çanaklar, MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren ortadan kalkmıştır.

Seyitömer Höyük dışa çekik ağızlı çanakları, dışbükey profilli, dışa çekik kenarlı, siyah firnisli ve gri hamurlu yerel üretim mallardır. Kat. No. 19'da tanımlanan örnek Daskyleion'dan (MÖ 430 civarı) ele geçmiş dışa çekik ağızlı çanak ile Kat. No. 20'de tanımlanan örnek ise Klazomenai'den (MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği) ve Atina Agora'sından (Sparkes & Talcott, 1970) (MÖ 380 civarı) ele geçen dışa çekik ağızlı çanaklar ile benzerlik göstermektedir.

Benzer örneklerin ağız profili ve formu göz önünde bulundurulduğunda, Kat. No. 19'da sunulan örneğimizin MÖ 5.yüzyılın ikinci yarısında, Kat. No. 20'de yer alan örneğimizin ise MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğinde kullanım gördüğünü önermek mümkündür.

4.Akhaemenid Kase

Akhaemenid kaseler, şarap içmek için kullanılan kulpsuz kaselerdir. Akhaemenid kaselerin, cam ve seramik örneklerinin, metal örneklerden taklit edildiği bilinmektedir. Kil, cam ve metalden yapılmış olan Akhaemenid kaseler bazen omphaloslu, bazen düz, bazen de sığ bir gövde ve küçük bir dibe sahiptirler (Dusinberre, 1999). Akhaemenid kaseler, dışarıya doğru açılarak yükselen bir dudağa, yarım küre (veya yarım küreye yakın) gövdeye sahiptir. Dudak genellikle içbükey profilli olsa da, düz profile sahip örnekleri de bulunmaktadır. Dudaktan gövdeye geçiş genellikle sert bir açıyla sağlansa da yumuşak geçiş sergileyen örnekler de görülmektedir. Kabın omuz kısmı ise genellikle vurgulanmıştır. Bu kaselerin yatay yivli, dikey yivli, loplulu (lobed), bitkisel motifli vb. bezemelere sahip örnekleri bulunmaktadır (Coşkun, 2006).

Seyitömer Höyük'te yapılan çalışmalar esnasında ele geçen Akhaemenid kaselerden yalnızca bir tanesi siyah firnisli ve gri hamurlu olarak üretilmiştir. Kat. No. 21'de sunulan bu kase dışarıya doğru açılarak yükselen bir dudağa, yarım küreye yakın bir gövdeye sahiptir. İçbükey profilli dudaktan gövdeye geçiş sert bir açıyla sağlanmıştır. Benzer profilli örnekleri Oluz Höyük (Kandaz, 2016), Pasargadae (Stronach, 1978), Hasanlu (Robert & Dyson, 1999) ve Seyitömer Höyük'ten (Coşkun, 2011) ele geçmiştir. Benzer örnekleri ile karşılaştırılması sonucunda, bu kaseyi MÖ 4. yüzyıla tarihlemek doğru olacaktır.

5.Mug

Attika'da MÖ 5. yüzyılın ikinci yarısında yoğun olarak üretilmiş olan siyah firnisli muglar, Seyitömer Höyük seramik buluntuları içerisinde az sayıda ele geçmiştir. MÖ 450 civarına tarihlenen ve Pheidias tipi olarak adlandırılan muglar, Akhaemenid etkileri sergilemesi açısından ayrıca önem taşımaktadırlar (Sparkes & Talcott, 1970). Seyitömer Höyük buluntuları içerisinde Attika'dan ithal edilmiş iki adet mug gövde-kaide parçası ele geçmiştir. Seyitömer Höyük'ten bugüne kadar siyah firnisli gri hamurlu olarak ise sadece dört adet mug parçası bulunmuş, bunlardan iki tanesi çalışma kapsamında incelenmiştir. Söz konusu gri hamurlu mugların profilleri, ithal Attika ürünlerinin yerel çömlekçilerce yapılmış taklitleri olduğunu açıkça göstermektedir.

Kat. No. 22-23'de sunulan örneklerimiz kaide-gövde parçalarından ibarettir. Benzer örnekler Atina Agorası ve Corinth'te ele geçmiş olup benzerleri ile karşılaştırıldığında bu parçaların MÖ

450-425 yılları arasına tarihlenmesi mümkündür (Sparkes & Talcott, 1970; Williams, 1979; Coşkun, 2010).

6. Tabak

Atina Agorası'nda yuvarlatılmış ağız kenarına sahip tabaklar, MÖ geç 5. yüzyılda bir tür servis kabı olarak üretilmeye başlanmıştır. Formun erken örneklerinde içe dönük bir ağız ve ağız üzerinde derin olmayan yivler mevcuttur. MÖ 4. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise ağız kenarında görülen yivler ortadan kalkmıştır. Dış yüzde ağız kenarının altında içbükey bir profil gözlemlenir. Erken örneklerde bu içbükey profil geniş ve derin iken, MÖ 4. yüzyılın ikinci yarısından itibaren sığ ve dar olarak karşımıza çıkar. MÖ 4 yüzyılın ortalarına doğru tabakların kaidelerinde yiv bulunmaktadır. Zaman içinde geniş ağız kenarlı yerine, düz ve yuvarlatılmış ağız kenarına sahip tabaklar kullanılmaya başlanmıştır. Bu değişiklik daha çok MÖ 4 yüzyıl sonlarında kendini hissettirmeye başlamıştır.

Kat. No. 24-25'de tanımlanan Seyitömer Höyük örneklerinin profil benzerleri diğer merkezlerde Attika üretimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tip tabakların MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği (Cerde, 1998) ile ikinci çeyreğinde (Sparkes & Talcott, 1970; Cerda, 1987) kullanıldığını göstermektedir. Her iki örneğinde dış yüzünde gövde üzerinde plastik bir bant yer almaktadır. Kat. No. 24-25'de sunulan örneklerin profilleri ve en yakın benzer örneklerinden hareketle, MÖ 4. yüzyılın ilk yarısında kullanılmış olma olasılıkları yüksektir.

Kat. No. 26-27'da sunulan örnekler, yuvarlatılmış ağız kenarlı olup, diğer merkezlerden ele geçen ve MÖ 4. yüzyılın ortalarında görülen örneklerle, profilleri ile uyum içerisindedir. Benzerlerinin (Sparkes & Talcott, 1970) yardımı ile bu tabakları MÖ 350 civarına tarihlemek mümkündür.

7. Balık Tabağı

Balık Tabağı, diğer tabak formlarına göre daha belirgin ve ayırt edici bir özellik olarak iç kısmında merkezinde bir sosluk içermektedir. Attika üretimi kırmızı figür tekniğiyle bezenmiş örneklerin içerdiği balık ve diğer deniz canlılarının tasvirlerinden dolayı bu adı alırlar (Sparkes & Talcott, 1970). Attika'da ilk kez MÖ 5. yüzyılın sonuna doğru ortaya çıkan balık tabaklarının (Sparkes & Talcott, 1970) daha sonra Hellenistik Dönem ve Roma İmparatorluk Dönemi boyunca kullanılmaya devam edildiği bilinmektedir. Seyitömer Höyük buluntuları içerisinde balık tabakları önemli bir yere sahiptir. Höyüğün Akhaemenid Dönem tabakasından Attika'dan ithal edilmiş bir balık tabağı ele geçmiştir. Bu merkezde balık tabaklarının kullanımı Hellenistik Dönemde de devam etmiştir (Çevirici - Coşkun, 2017).

Kat. No. 28'de sunulan ağız kenarı-gövde parçası dışbükey profilli, sarkık dudaktan gövdeye dar bir kavis ile geçilmektedir. Gövde aşağıya doğru eğimli olarak devam etmektedir. Benzer profil sergileyen balık tabakları Klazomenai'de MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilmiştir (Polat, 1988). Seyitömer Höyük örneği için de aynı tarih önerilebilir.

Kat. No. 29'de tanımlanan örnekte, dış yüzde dudaktan gövdeye geçişte dar bir kavisin olduğu, iç yüzde ise dudaktan gövdeye sert bir şekilde geçildiği görülmektedir. Düz gövde profiline sahip olan örneğimizi benzer örnekler (Sparkes & Talcott, 1970; Ober, 1978; Secherrer, 1982) esas alınarak MÖ 350 civarına tarihlendirmek mümkündür.

Kat. No. 30'da sunulan kaide-gövde parçasının dış yüzünde, oturma düzlemi, ayak çemberi ve kaidenin iç kenarı rezerve bırakılmıştır. İç yüzde ise geniş ve derin sosluk kısmına geçişte baskı yaprak bezeme görülmektedir. Kat. No. 30'un örneğimizin benzerleri (Sparkes & Talcott, 1970) göz önüne alınarak MÖ 400 civarına tarihlenmesi doğru olacaktır.

8.Krater

Seyitömer Höyük'te çok sayıda ele geçen gri astarlı krater parçası olmasına rağmen, siyah firnisli gri hamurlu seramik grubuna ait çok az krater parçası ele geçmiştir. Bu form çalışmamız içerisinde tek örnekle temsil edilmektedir.

Kat. No. 31'de sunulan örnek, dışa dönük ağızlı ve dik dudaklıdır. Ağzın iç kısmında sıg bir oluk mevcuttur. Boynun üst kısmında, plastik bant bezeme bulunmaktadır. Benzer örnek Nagidos'da MÖ 5. ve 4. yüzyıl gibi geniş bir zaman dilimine tarihlendirilmiştir (Alkaç, 2006). Seyitömer Höyük örneği içinde aynı tarihi söylemek doğru olacaktır.

9.Olpe

Bu tip olpelerde, yonca ağızlı ve yuvarlak ağızlı olmak üzere iki tip ağız kenarı görülmektedir. Yüksek dikey kulp omuzdan başlayıp ağız kenarını aşarak yukarıda kıvrılır ve aşağıya doğru dönerek ağız kenarı ile birleşmektedir. Seyitömer Höyükten ele geçen olpe örneği ise yuvarlak ağızlı tip içerisinde yer almaktadır.

Seyitömer Höyük'ten yuvarlak ağızlı olpe formuna ait, siyah firnisli gri hamurlu tek örnek ele geçmiştir. Kat. No. 32'de sunulan bu ağız kenarı-gövde parçasının profil açısından en yakın benzerleri Klazomenai'de ele geçmiştir. Klazomenai örneklerinden (Zeren, 2004; Özbay, 2006) hareketle bu parçayı MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlemek mümkündür.

10.Oinochoe

Seyitömer Höyük'te siyah firnisli gri hamurlu oinochoeler üç adet ele geçmiştir. Yonca ağızlı ve yuvarlak ağızlı olmak üzere iki tip ağız kenarı görülmektedir. İnceleme kapsamında yer verilen tek örnek ağız kenarı-gövde parçasından ibarettir.

Kat. No. 33'da sunulan örneğimiz, dışa doğru açılan yuvarlatılmış ağız kenarına sahiptir. Ağız kenarından boyuna yumuşak geçiş vardır. İçbükey profilli boyun yüksektir. Ağız kenarının hemen altında, boynun yaklaşık ortasında ve boyundan omuza geçişte olmak üzere üç adet plastik bant içermektedir. Bu bantlar arasında pişirilmeden önce yapılmış kazıma zikzak bezeme yer almaktadır. Basık küresel profile sahip gövdenin omuz kısmında kabartma olarak yapılmış alternatif bir şekilde dizilmiş yaprak motifi ve loblar yer almaktadır. Gövde altı ve kaidesi korunmamış olan bu oinochoe'nin şerit kulbu, omuzun alt kısmından çıkıp, dikey olarak yükselerek, ağız kenarı ile birleşmektedir. Kulbun dış yüzünde birbirine paralel iki dikey oluk bulunmaktadır.

Araştırmalar sonucunda bu tipin başka merkezlerde benzerlerine rastlanılmamıştır. Bulunduğu tabaka ve Attika üretimi cup-skyphos parçası ile aynı kontektsten ele geçmiş olmasından dolayı MÖ 5. yüzyıla tarihlendirilmesi uygun olacaktır. Attika üretimi cup-skyphos parçasının benzeri ise Daskyleion'da MÖ 490-470 yılları arasında tarihlenmektedir (Yıldızhan, 2007; Tuna - Nörling, 1999).

11.Amphora

Seyitömer Höyük'te siyah firnisli gri hamurlu amphoralar az sayıda ele geçmiştir. Çalışma kapsamında yer verilen tek örnek ağız kenarı-gövde parçasından oluşmaktadır.

Kat. No. 34'de sunulan örneğimiz dışa çekik ağız kenarına ve uzun-dar bir boyna sahip olup, boyundan omuza geçiş noktasında bir sıra plastik bant içermektedir.

Boyundan omuza bağlanan şerit kulpun iç kısmında bir adet parmak baskı bezeme yer almaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda diğer merkezlerde Seyitömer Höyük örneği gibi boyundan omuza kulplu örneklerle karşılaşılmamıştır. Kat. No. 34'de sunulan örneğimiz ele geçtiği tabaka dikkate alınarak, Akhaemenid Döneme tarihlendirilmiştir.

12. Askos

Attika'da ilk kez MÖ 5. yüzyıl başlarında ortaya çıkan bu form, MÖ 4. yüzyılın içlerine dek varlığını sürdürmüştür. Attika'da sığ gövdeli askoslar MÖ 5. yüzyılın başlarında orta çıkar fakat yüzyılın sonlarında en popüler dönemini yaşayarak MÖ 4. yüzyılın üçüncü çeyreğinden sonra ortadan kalkmışlardır (Sparkes & Talcott, 1970). Form gelişimi açısından; kulpların yüksekliği artarak, gövdedeki kubbenin yüksekliği azalır ve form genişler, üst bölümden gövdeye geçişler daha sert hatlar ile yapılmaya başlanır (Sparkes & Talcott, 1970).

Bugüne kadar yapılan kazı çalışmalarında Seyitömer Höyük'ten sadece bir adet siyah firisli yerel üretim askos ve bir adet ithal örneği ele geçmiştir. Attika'dan ithal edilen örnek, siyah firisli olup, askosların guttus tipine ait bir parçadır (Coşkun, 2010). Kat. No. 35'de sunulan örnek ise MÖ 5. yüzyıla ait III-B tabakasından ele geçmiş olup, dışa doğru açılan ağız kenarına sahiptir ve içbükey profilli boyunludur. Gövde üzerinde yatay olarak yapılmış, üç sıra halinde çentik bezeme bulunmaktadır. Ele geçtiği tabaka esas alınarak MÖ 5. yüzyıla tarihlendirilmesi doğru olacaktır.

13. Sonuç ve Değerlendirme

Seyitömer Höyük, Erken Tunç Çağı'ndan Roma Dönemi'ne kadar mimari açıdan stratigrafi vermesi ve bulunduğu coğrafi konumu itibari ile İç-Batı Anadolu'da önemli bir merkez konumundadır. Çalışmanın konusunu oluşturan siyah firisli gri hamurlu seramiklerin uzun bir zaman diliminde höyükte oldukça popüler bir kullanım gördüğü anlaşılmaktadır. Araştırmamızın sonucunda yerel üretim siyah firisli gri hamurlu seramiklerin Seyitömer Höyük'te MÖ 5. yüzyılda kullanılmaya başlandığı, yoğun olarak kullanımının ise MÖ 4. yüzyılda gerçekleştiği anlaşılmıştır. Diğer yandan, Hellenistik Dönem'e tarihlendirilen II. tabakada da ele geçen örneklerin varlığı, söz konusu seramiklerin bu dönemde de kullanılmaya devam ettiğini göstermektedir.

Seyitömer Höyük'ten yerel üretim siyah firisli gri hamurlu seramiklerin yanı sıra Attika'dan ithal edilen seramiklerinde ele geçmesi bu iki merkez arasında ticari/kültürel bir bağlantının olabileceğini göstermektedir. Bu karşılıklı ilişki Kıta Yunanistan ile doğrudan kurulmuş olabileceği gibi Akhaemenid İmparatorluğu'nun Anadolu'da bulunan valilikleri (satraplıkları) aracılığıyla dolaylı bir şekilde de kurulmuş olabilir (Coşkun, 2010). Seyitömer Höyük bulunduğu coğrafi konumu itibariyle, kuzeybatısında Daskyleion, güneybatısında Sardeis, doğusunda ise Akhaemenid Dönem'de önemli bir merkez olan Gordion ile çevrelenmiş durumdadır. Seyitömer Höyük'te ele geçen Akhaemenid Döneme ait diğer malzeme grupları da dikkate alındığında bu merkezler ile ticari/kültürel bir etkileşim içinde olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmamızı oluşturan yerel üretim siyah firisli gri hamurlu seramiklerin mevcut veriler ışığında Seyitömer Höyük'te mi üretildiği ya da Anadolu'daki başka bir merkezden mi ithal edildiği henüz netleştirilememiş olmakla birlikte, Seyitömer Höyük'te Attika'dan ithal edilen örnekler göz önüne alındığında sayısal olarak daha yoğun bir şekilde temsil edildiği görülmektedir. Bu bağlamda, Seyitömer Höyük'te yaşayanların alım güçlerinin düşük olduğu ve dönemin popüler mal grubu olan Attika'dan ithal edilen orijinal malzemeyi kullanmadığı için, daha kolay elde edebileceği yerel üretim siyah firisli gri hamurlu malzemeyi tercih etmiş olduklarını söylemek mümkündür.

Katalog

İçe Çekik Ağızlı Kase (Kat. No. 1-8)

Kat. No. 1 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2007 (3697), H-10Plankaresi, **Kasa No.** V-512

Ölçüler: A.R:10.8cm. H: 3.9cm. K.R:5.6cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, sert, kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/3) hamur. İç ve dış yüzey çok koyu gri (2,5 Y 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Winter, 1984, s. 353, fig. 3 kat. no. 21, 24; Zeren, 2004, s. 225, 249, şek.47, 74, kat. no. 130, 204, (MÖ 404-366).

Tarih: MÖ 4. yüzyılın ilk yarısı.

Kat. No. 2 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2008, G-12Plankaresi, **Kasa No.** J-641

Ölçüler: A.R: 13.8cm. H:3.4cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, sert, kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/3) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5YR 2,5/1) firnisli.

Benzer örnekler: Alkaç, 2006, s. 74, kat. no. 76.

Tarih: MÖ 380 civarı.

Kat. No. 3 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2012, P-12Plankaresi, **Kasa No.** KK-208

Ölçüler: A.R:18.8cm. H:3.3cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, sert, koyu gri (2.5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 2.5/1)firnisli.

Benzer örnek: Sparkes&Talcott, 1970, s. 294, fig. 8, kat. no. 830 (MÖ 350); Zeren, 2004, s. 226, şek. 48, kat. no. 131.

Tarih: MÖ 350 civarı.

Kat. No. 4 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2012, P-12Plankaresi, **Kasa No.** KK-225.

Ölçüler: A.R:18.4cm. H:3.3cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, sert, gri (2.5Y 6/2) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 2.5/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes&Talcott, 1970, s. 294, fig. 8, kat. no. 830 (MÖ 350); Zeren, 2004, s. 226, şek. 48, kat. no. 131; Alkaç, 2006, s. 91. kat. no. 125. (MÖ 4. yüzyılın ilk yarısı).

Tarih: MÖ 350 civarı.

Kat. No. 5 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2008, H-13Plankaresi, **Kasa No.** J-832

Ölçüler: A.R:18cm. H:6.7cm. K.R: 7.4cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, sert, grimsi kahverengi (2,5Y 5/2) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3 /1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 294, fig. 8, kat. no. 830, (MÖ 350); Alkaç, 2006, s. 91. kat. no. 125. (MÖ 4. yüzyılın ilk yarısı).

Tarih: MÖ 4.yüzyılın ilk yarısı.

Kat. No. 6 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2008, G-12Plankaresi, **Kasa No. J-1027a**

Ölçüler: A.R: 5.9cm. H: 28.4cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, kum ve ince taşçık katkılı, sert, koyu gri (2.5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, kırmızımsı siyah (2,5YR 2,5 /1) firnisli.

Tarih: MÖ 4. yüzyılın ilk yarısı.

Kat. No. 7 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2008, H-12Plankaresi, **Kasa No. J-1018**

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç katkılı, orta sertlikte, kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/3) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 294, fig. 8, kat. no. 832, (MÖ 350-325); White, 1975, s. 45, pl. 10, fig. 34. kat. no. C.

Tarih: MÖ 350-325.

Kat. No. 8 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yılı ve Yeri: S.Ö. 2008, G-12Plankaresi, **Kasa No. J-639**

Ölçüler: A.R: 19cm. H: 4.7cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika ve taşçık katkılı, gri (2.5Y 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3 /1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 294, fig. 8, kat. no. 832, (MÖ 350-325); White, 1975, s. 45, pl. 10, fig. 34. kat. no. C.

Tarih: MÖ 350 -325.

Dışa Çekik Ağızlı Kase (Kat. No. 9-18)

Kat. No. 9 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö.2007, G-13Plankaresi, **Kasa No. J-421**

Ölçüler: A.R:12.8cm. H:2.8cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, az miktarda da mika katkılı, orta sertlikte, koyu kahverengi (5 YR 5/3) hamur. İç ve dış yüzey, koyu kırmızımsı gri (2,5YR 3 /1) firnisli.

Benzer örnek: Alexandrescu, 1978, s. 90, kat. no. 588; Polat 1988, s. 44, şek. 9, lev. 15, no. 35 (MÖ 387-375); Zeren, 2004, s. 227, şek. 49, kat. no. 137 (MÖ 387-385); Coşkun, 2005, s. 224, şek. 36, kat. No. S 350, (MÖ 395).

Tarih: MÖ 4.yüzyılın ilk çeyreği.

Kat. No. 10 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2012 O-13Plankaresi, **Kasa No. KK-231**

Ölçüler: A.R: 23.2cm. H:2.9cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, koyu gri (2,5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5YR 2,5 /1) firnisli.

Benzer örnek: Zeren, 2004, s. 230, şekil 53, kat. no. 144, (MÖ 387-366); Özbay, 2006, s. 247 (MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği).

Tarih: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği.

Kat. No. 11 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2008 G-12Plankaresi, **Kasa No. J-1027**

Ölçüler: A.R: 11.2cm. H: 2. 6cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç ve mika katkılı, orta sertlikte, açık gri (5YR 7/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5YR 2,5 /1) firnisli.

Benzer örnek: Gürsoy, 1987, s. 46, şek. 9, lev. 27, no. 42.

Tarih: MÖ 375-350.

Kat. No. 12 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2008 G-12Plankaresi, **Kasa No. J-1027**

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Mika, kireç, katkılı, gri (5 YR 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5YR 2,5 /1) firnisli.

Benzer örnek: Polat, 1988, 44, şek. 9, lev. 15, no. 35, (MÖ 387-375); Zeren, 2004, s. 250, şek. 75, kat. no. 206, (MÖ 375-350).

Tarih: MÖ 375 -350.

Kat. No. 13 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991Plankaresi, **Kasa No. T.N. 1**

Ölçüler: A.R:13.4cm. H: 3.5cm

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika, taşçık katkılı, gri (2.5Y 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Gürsoy, 1987, s. 46, şek. 9, lev. 27, no. 42.

Tarih: MÖ 375-350.

Kat. No. 14 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991 I-14Plankaresi, **Kasa No. T.N. 17**

Ölçüler: A.R:13.2cm. H:3cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Az miktarda kireç katkılı sert, çok koyu gri (5 YR 3/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5YR 2,5 /1) firnisli.

Benzer örnek: Enderson, 1954, s. 178, fig. 15, kat. no. 194; Winter, 1984, s. 318, kat. no. 35; Gürsoy, 1987, s. 46, şek. 9, lev. 27, no. 42 (MÖ 375-350).

Tarih: MÖ 375-350.

Kat. No. 15 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: G-12 Plankaresi, **Kasa No. J-1078**

Ölçüler: A.Ç:16.6cm. H:3.7cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, gri (2.5Y 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Gürsoy, 1987, s. 46, şek. 9, lev. 27, no. 42.

Tarih: MÖ 375-350.

Kat. No. 16 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2008 H-12Plankaresi, **Kasa No. J-1018**

Ölçüler: A.R: 18.2cm. H: 3.8cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, koyu gri (2,5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Jehasse, 1978, s. 23, fig. 16, no. 14; Winter, 1984, s. 319, kat. no. 37; Gürsoy, 1987, s. 46, şek. 9, lev. 27, no. 42, (MÖ 375-350); Alkaç, 2006, s. 68. kat. no. 56, (MÖ 380 yaklaşık olarak).

Tarih: MÖ 375-350.

Kat. No. 17 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991 G-11Plankaresi, **Kasa No. T.N. 6**

Ölçüler: A.Ç:15.2cm. H:3.5cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika, taşçık katkılı, açık kırmızımsı kahverengi (5YR 6/4) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 2.5/1) firnisli.

Benzer örnek: Winter, 1984, s. 320, kat. no. 39; Hasdağlı, 2003, s. 115, kat. no. 92, (4. yüzyılın ikinci yarısı); Zeren, 2004, s. 250, şek. 75, kat. no. 206, (MÖ 375-350).

Tarih: MÖ375-350.

Kat. No. 18 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991 G-14Plankaresi, **Kasa No. T.N. 04**

Ölçüler: A.Ç: 18.5cm. H:2cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, kırmızımsı kahverengi (2.5Y 5/2) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes&Talcott, 1970, s. 294, fig. kat. no. 806, (MÖ 350-325); Dallık, 2009, s. 101, şek. 26, kat. no. 90 (MÖ 350-325).

Tarih: MÖ 350-325.

Dışa Çekik ağızlı Çanak (Kat. No. 19-20)

Kat. No. 19 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2006 I-10Plankaresi, **Kasa No. O-26**

Ölçüler: A.Ç:22cm. H:2.6cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, gri (2.5Y 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, koyu gri (2,5Y 4/1) firnisli.

Benzer örnek: Coşkun, 2005, s. 205, kat. no. S.306.

Tarih: MÖ 430 civarı.

Kat. No: 20 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991 I-13

Ölçüler: A.R:14.cm. H:3.2cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, koyu gri (2.5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 2.5/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes&Talcott, 1970, s. 293, fig. 8, kat. no. 803 (MÖ 380); Özbay, 2006, s. 409, kat. no. 2, (MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği).

Tarih: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği.

Akhaemenid Kase (Kat. No. 21)

Kat. No. 21 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: 7 nolu çöp çukuru içi. S.Ö. 2008 H-14 Plankaresi, **Kasa No.** K-391a

Ölçüler: A.R:5.6cm. H:5.5cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, koyu gri (2.5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 2.5/1) firnisli.

Benzer örnek: Stronach, 1978, s. 242, fig. 106, kat. no. 16; Dyson, 1999, s. 103, fig.1, kat. no. c; Coşkun, 2011, s. 78, fig. 11, kat. no. 15, (4. yüzyıl); Kandaz, 2016, s. 59, kat. no. 25.

Tarih: MÖ 4. yüzyıl.

Mug (Kat. No. 22-23)

Kat. No. 22 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1995 J-10Plankaresi, **Kasa No.** I-510

Ölçüler: K.R. 4.4cm. H:5.4cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç ve mika katkılı, orta sertlikte, koyu gri (2.5Y 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 4/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott 1970, s. 250, fig. 3, kat. no. 199 (MÖ 450-425); Williams, 1979, s. 142, fig. 7.C-1936-2461 (4. yüzyıl); Coşkun, 2010, s. 69, fig. 2, no. 30. (MÖ 450).

Tarih: MÖ 450-425.

Kat. No. 23

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991 J-12

Buluntu Durumu: **Kasa No.** T.N:23

Ölçüler: K.R:4. 6cm. H: 3.6cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, sert, gri (10YR 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (10YR 2/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 250, fig. 3, kat. no. 199 (MÖ 450-425); Coşkun, 2010, s. 69, fig. 2, no. 30 (MÖ 450).

Tarih: MÖ 450-425.

Tabak (Kat. No. 24-27)

Kat. No. 24 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2008 H-13Plankaresi, **Kasa No.** J-892

Buluntu Durumu: Plankarenin kuzeyi, dolgu.

Ölçüler: A.R: 20.2cm. H: 3.3cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, gri (2.5Y6/1) hamur. İç ve dış yüzey, koyu gri (2,5Y 4/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 309, fig. kat. no. 1050, (MÖ 375-350); Cerda, 1987, s. 77, fig. 6, kat. no. F.

Tarih: MÖ 375-350.

Kat. No. 25 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2007 I-12Plankaresi, **Kasa No.** P-526

Buluntu Durumu: Kuzeydoğu güneybatı yönlü duvar dolgusu. A:1179.76m. K:1179.38m.

Ölçüler: A.R:28.8cm. H:2.9cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, gri (2.5Y 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, koyu gri (2,5Y 4/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 309, fig. 10, kat. no. 1050, (MÖ 375-350); Cerda, 1987, s. 77, fig. 6, kat. no. F.

Tarih: MÖ 375-350.

Kat. No. 26 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2007 J-9Plankaresi, **Kasa No.** N-126

Ölçüler: A.R: 10cm. H:3.2cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, kum ve taşçık katkılı, sert, kahverengi (10YR 5/3) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu grimsi kahverengi (10YR 3/2) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 310, fig. 10, kat. no. 1055.

Tarih: MÖ 350 civarı.

Kat. No: 27 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991 I-13Plankaresi, **Kasa No:** T.N. 14

Ölçüler: A.R:24.2cm. H:3cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika, taşçık katkılı, gri (2.5Y 6/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 2,5/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes&Talcott, 1970, s. 310, fig. 10, kat. no. 1055.

Tarih: MÖ 350 civarı.

Balık Tabacağı (Kat. No. 28-30)

Kat. No. 28 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2007 Plankaresi, **Kasa No.** V.280

Ölçüleri: A.Ç: 27cm. Y: 2cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika ve az miktarda ince kum katkılı, açık kahverengimsi gri (2.5 Y 6/2) hamur. Dış ve iç yüzey, siyah(2.5 Y 2.5/1) firnisli

Benzer örnekler: Polat, 1988, s. 55, lev. 22, şek. 15, kat. no. 70.

Tarih: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği.

Kat. No. 29 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö.1991Plankaresi, **Kasa No.** T.N. 10

Ölçüleri: A.Ç: 24.4cm. Y: 2.9cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, az mika katkılı grimsi kahverengi (10 YR 5/2) hamur. Dış ve iç yüzey çok koyu gri (10 YR 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Sparkes & Talcott, 1970, s. 311, fig. 10, no. 1071-1072; Scherrer, 1982, s. 61, kat. no. 397.

Tarih: MÖ 350-325 civarı.

Kat. No. 30 *Kaide parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2007 Plankaresi, **Kasa No.** V.493

Ölçüleri: K.Ç: 9.4 cm. Y: 2.1 cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Mika, kireç katkılı, gri (2.5Y 5/1) iç çekirdek, açık sarımsı kahve (2.5 Y 6/3) hamur. Dış ve iç yüzey siyah (2.5Y 2.5/1) firnisli.

Benzer örnekler: Sparkes & Talcott, 1970, s. 310, fig. 10, kat. no. 1062, 1072.

Tarih: MÖ 350-325 civarı.

Krater (Kat. No. 31)

Kat. No. 31 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2008 K-10Plankaresi, **Kasa No:** V-1273

Buluntu Durumu: Plankarenin tamamı Seviye 1177.22-1177.10m.

Ölçüler: A.R:20.8cm. H: 6.2cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, orta sertlikte, koyu gri (2,5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3 /1) firnisli.

Benzer örnek: Alkaç, 2006, s. 78, kat. no. 89; Durgu, 2013, kat. no. 16.

Tarih: MÖ 5.-4. yüzyıl.

Olpe (Kat. No. 32)

Kat. No. 32 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 1991 H-14Plankaresi, **Kasa No.** T.N. 41

Ölçüler: A.R:12.4cm. H: 6.8cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika katkılı, gri (2.5Y 5/1) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3/1) firnisli.

Benzer örnek: Zeren, 2004, s. 211, şek. 29. kat. no. 78 (MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği) ; Özbay, 2006, s. 210. kat. no. 1 (MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği).

Tarih: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği.

Oinochoe (Kat. No. 33)

Kat. No. 33 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2008 H-14Plankaresi, **Kasa No.** K-305a

Ölçüler: A.R:12.2cm. H: 23.3cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Az miktarda kireç orta sertlikte, koyu gri (2.5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5Y 2,5/1) firnisli.

Tarih: 5. Yüzyıl Cıvarı.

Amphora (Kat. No. 34)

Kat. No. 34 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2008 J-10Plankaresi, **Kasa No.** O-826

Buluntu Durumu: Plankarenin Doğusu O-810 nolu çöp çukurundan çıkan seramik. Hellenistik öncesi III. Tabaka. Seviye 1178.24-1177.35m.

Ölçüler: A.R:9.4cm. H:22.2cm.

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika, şamot katkılı, sert, gri (5Y 6/1) hamur. İç ve dış yüzey, çok koyu gri (2,5Y 3 /1) firnisli.

Tarih: Akhaemenid Dönem.

Askos (Kat. No. 35)

Kat. No. 35 *Ağız kenarı-gövde parçası*

Buluntu Yeri ve Yılı: S.Ö. 2010 K-14Plankaresi, **Kasa No.** Z-67

Buluntu Durumu: Plankarenin güney batısı. Seviye A:1173.08m.

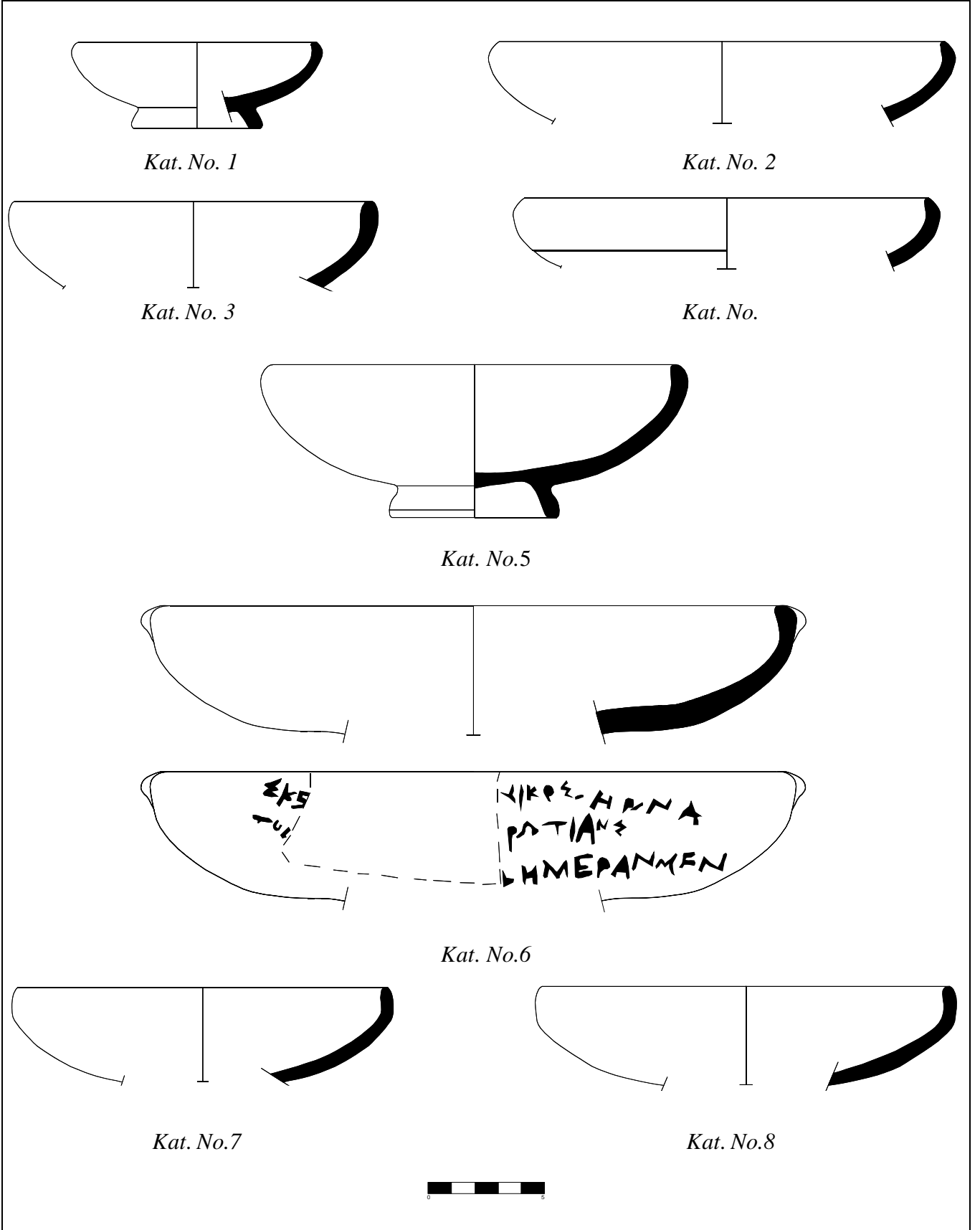
Ölçüler: Gövde H:3.7 Akıtacak Ağız R: 3.5 Gövde R: 12.4, K.R: 7.2

Hamur ve Yüzey İşçiliği: Kireç, mika, kum katkılı, orta sertlikte, koyu gri (2,5Y 4/1) hamur. İç ve dış yüzey, siyah (2,5YR 3/1) firnisli.

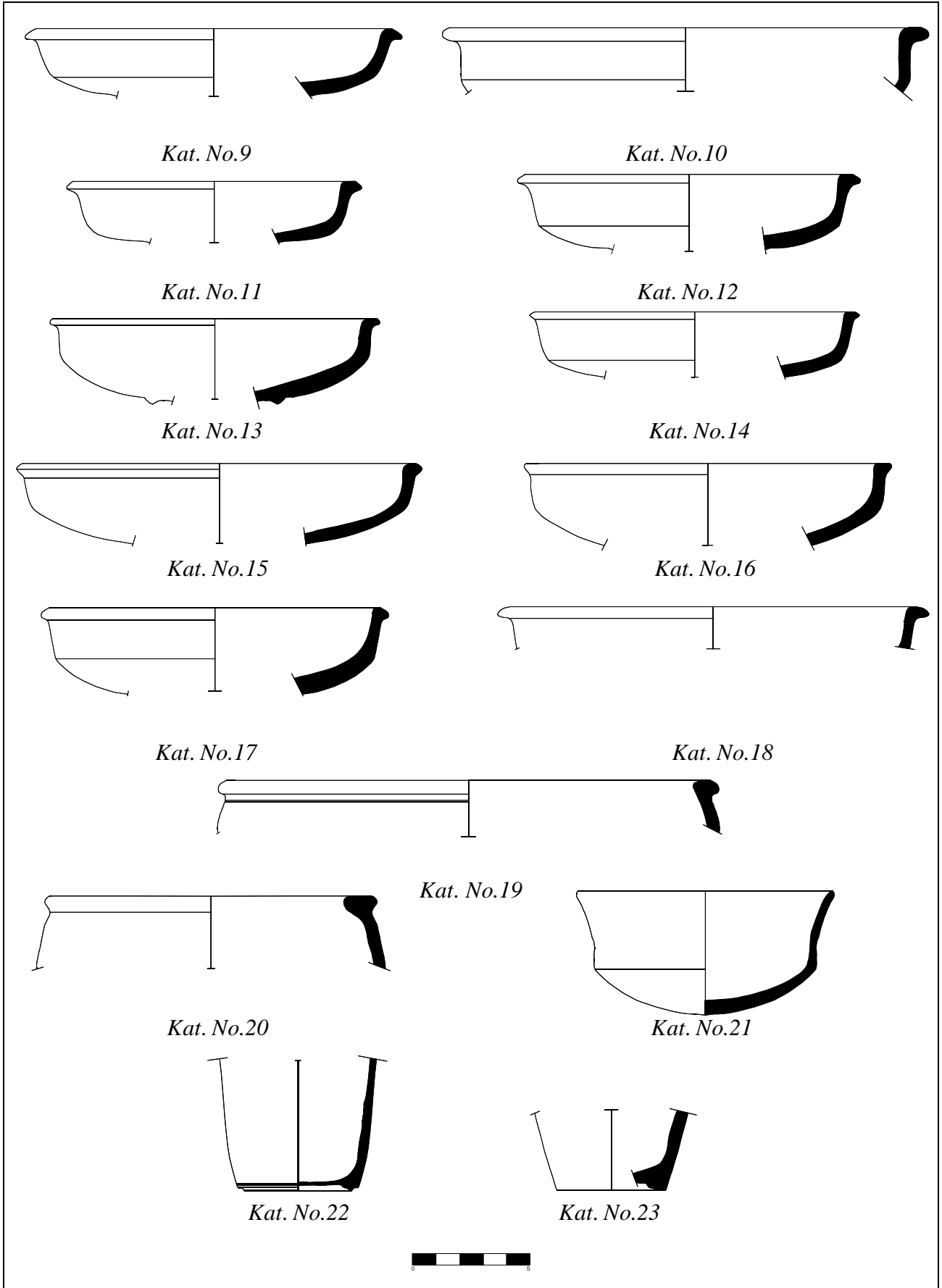
Tarih: MÖ 5. yüzyıl civarı.

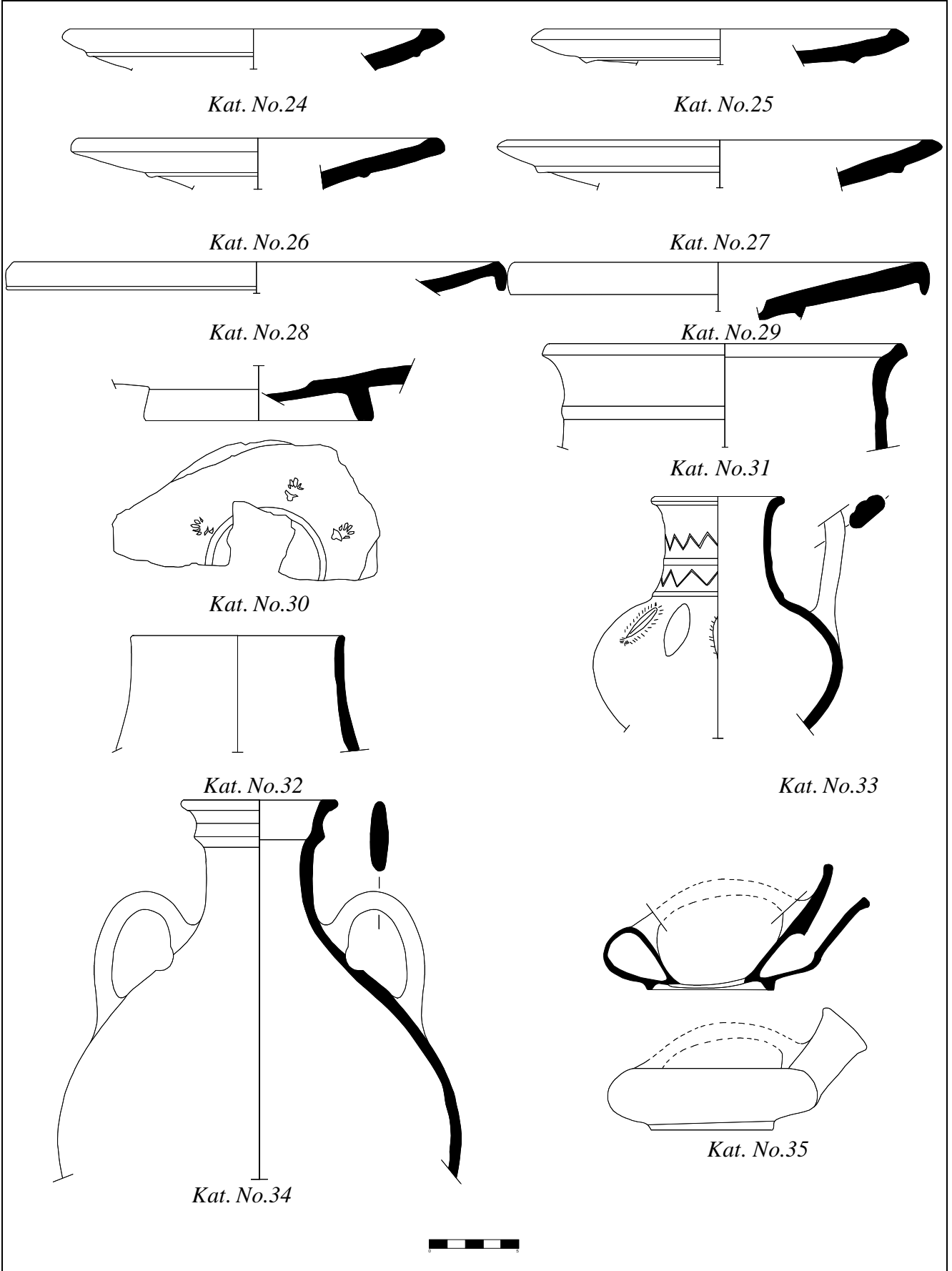
Şekil 1: İçe Çekik Ağızlı Kase.

Şekil 2: Dışa Çekik Ağızlı Kase, Dışa Çekik Ağızlı Çanak, Akhaemenid Kase, Mug.

Şekil 3: Tabak, Balık Tabacağı, , Krater, Olpe, Oinochoe, Amphora ve Askos.

Kaynakça

- Alexandrescu, P. (1978). La ceramique d'epoque archaique et classique VII-IV. *Histria IV*.
- Alkaç, E. (2006). *Nagidos antik kenti klasik dönem seramiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Mersin.
- Anderson, J. K. (1954). Excavation on the kofina ridge, chios. *British School at Athens*, 49, 129-187.
- Aydın, N. (1991). Seyitömer höyük kurtarma kazısı 1989. *I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Ankara, 191-204.
- Bilgen, A. N. (2009). Seyitömer höyüğü 2007 yılı kazısı. *30. Kazı Sonuçları Toplantısı Ankara 26-30 Mayıs 2008*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, (2.Cilt), Ankara, 71-88.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., & Bilgen, Z. (2010). Seyitömer höyüğü 2008 yılı kazısı. *31. Kazı Sonuçları Toplantısı, 25-29 Mayıs 2009, Denizli*, (1. Cilt), Ankara, 341-354.
- Bilgen, A. N., Brixhe, & C., Coşkun, G. (2011a). Un nouveau site épigraphi quepaléo-phrygien: Seyitömer höyük. *KADMOS*, 50, 2011, 141-150.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., & Bilgen, Z. (2011b). Seyitömer höyük projesi 2008 yılı kazı sonuç raporu. *Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2006-2010)*, Kütahya, 78-203.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Yüzbaşıoğlu, N., Kuru, A. (2011c). Seyitömer höyüğü 2009 yılı kazısı. *32. Kazı Sonuçları Toplantısı, 24-28 Mayıs 2010, İstanbul*, (1. Cilt), Ankara, 367-380.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çirakoğlu, S., Özcan, F. Ç., Kuru, A., Kuzu, Z. (2013a). Seyitömer höyük 2011 yılı kazısı. *34. Kazı Sonuçları Toplantısı, 28 Mayıs-1 Haziran 2012, Çorum*, (1. Cilt), Çorum, 201-216.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çirakoğlu, S., Özcan, F. Ç., Kuru, A., Kuzu, Z., Akalın, M. B., Dikmen, B. (2013b). Seyitömer höyük 2011 yılı kazı raporu. *Seyitömer Höyük Kazısı Raporu (2011-2012)*, Kütahya, Bölüm I: 1-199.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çirakoğlu, S., Kuru, A., Kuzu, Z., Akalın, M. B., Dikmen, B. (2013c). Seyitömer höyük 2012 yılı kazı raporu. *Seyitömer Höyük Kazısı Raporu (2011-2012)*, Kütahya, Bölüm II: 1-106.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çirakoğlu, S., Kuru, A., Erdinç, Z. (2014a). Seyitömer höyüğü 2012 yılı kazısı. *35. Kazı Sonuçları Toplantısı, 27-31 Mayıs 2013, Muğla*, (1. Cilt), Muğla, 349-360.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Çevirici-Coşkun, F., Bilgen, Z., Dikmen, B., Akalın, B., Çirakoğlu, S., Özcan, F. Ç., Kuru, A., Erdinç, Z. (2014b). Seyitömer höyüğü 2013 yılı kazısı. *36. Kazı Sonuçları Toplantısı, 02-06 Haziran 2014, Gaziantep*, (3. Cilt), Ankara, 323-338.
- Cerda, D. (1987). El sec: la ceramica atica de barniz negro y las anforas, revue des etudes anciennes, annales de l'universite de bordeaux III. *Tome, LXXXIX*. 51-71.
- Corwfoot, J. W., Crowfoot, G. M., Kenyon, K. M., (1957). The objects from samaria. *Samaria-Sebaste III*, London, 245.
- Coşkun, G. (1999). *Daskyleion siyah firnisli attika seramikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.

- Coşkun, G. (2005). *Daskyleion'da orta akhaemenid dönem*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Coşkun, G. (2006). Daskyleion'dan bir akhaemenid kase. *Arkeoloji ve Sanat, Sayı 122*, İstanbul, 51-62.
- Coşkun, G. (2006). Daskyleion'da MÖ 4. yüzyıl siyah firnisli attika seramikleri, *OLBA, XIII*, Mersin, 83-114.
- Coşkun, G. (2010). Attic pottery from seyitömer höyük, *TÜBA-AR, 13*, 61-76.
- Coşkun, G. (2011a). Achaemenid bowls from seyitömer höyük, *OLBA, XIX*, 57-79.
- Coşkun, G. (2011b). Achaemenid period architectural remains at seyitömer mound, archaeological research in western central anatolia in. *The IIIrd International Symposium of Archaeology, 8th-9th March 2010*, Kütahya, 81-93.
- Coşkun, G. (2015). Seyitömer Höyük I. N. Bilgen (ed), *Akhaemenid dönem yerleşimi (III. Tabaka)/Achaemenid period settlement (Layer III)* içinde, İstanbul, 35-60.
- Coşkun, G. (2017a). Arkeoloji, Zaman ve Mekan, G. Coşkun (Ed.), *İç-batı anadolu'daki bir akhaemenid dönem yerleşiminin karakterizasyonu: seyitömer höyük, anadolu içinde*, Ankara, 167-181.
- Coşkun, G. (2017b). A one-edged curved sword from seyitömer höyük. O. Tekin & T. Kahya (Ed). *ADALYA, 20*, 83-109.
- Coşkun, G., & Çevirici-Coşkun, F. (2017). Seyitömer höyük MÖ 5. ve 4. yüzyıl ticari amphoraları. *Arkeoloji Dergisi, XXII*, İzmir, 229-243.
- Çevirici-Coşkun, F. (2017). Seyitömer höyük hellenistik dönem balık tabakları, *Seleucia, VII*, Mersin, 325-344.
- Dallık, G. (2009). *Klaros MÖ 4. yüzyıl siyah firnisli attika seramikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Drew-Bear, T., & Türktüzün, M. (2009). Kütahya arkeoloji müzesi'nden ve seyitömer höyük kazısından yazıtlı kap örnekleri, *Arkeoloji ve Sanat, Sayı 132*, s. 113-120.
- Durgu, F. (2013). *Seyitömer höyük M.Ö. I. bin gri monokrom seramikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Kütahya.
- Dusinberre, E. R. M. (1999), Satrapal sardis; achaemenid bowls in achaemenid capital. *AJA. 73-102*.
- Gürsoy, E. (1987). *Bayraklı'nın 4.yüzyıl siyah firnisli keramiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.
- Hasdağlı, İ. (2003). *Klazomenai HBP sektörü M.Ö. 4. yüzyıl tabakalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Jehasse, L. (1978). La ceramiquea vernis noirdu prempart meridional, *Salamine de Chypre VIII*.
- Kandaz, C. (2016). *Oluz höyük kazıları ışığında akhaemenid kaseler ve anadolu'daki yayılımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, İstanbul

- Kerim, F. (1999). *İçel müzesinde bulunan bir grup amphora*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Ober, J. (1978). Pottery and miscellaneous artifacts from fortified sites in northern and western attica. *Hesperia, Vol. 56*, 199-227.
- Özbay, F. (2006). *Klazomenai'deki MÖ 4. yüzyıl yerleşimi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Polat, G. (1988). *Klazomenai 4. yüzyıl siyah firnis keramiği*. Yayınlanmamış lisans tezi, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, İzmir.
- Robert, H., & Dyson Jr. (1999). *The achaemenid painted pottery of hasanlı IIIA*. The British Institute of Archaeology, London, 101-110.
- Rotroff, S. I. (1983). Three cisternsystems on the kolonos agoraiois, *Hesperia*, 257-297.
- Rotroff, S. I. (1997). *Hellenistic pottery, athenian and imported wheelmade table wareand related material, the athenian agora, XXIX*, Princeton, New Jersey.
- Scherrer, R.S. (1982). Spatklassische und hellenistische keramik. *Alt-Agina II, I*, 56-68.
- Sparkes, B., & Talcott, L. (1970). *Black and plain pottery, the athenian agora XII*. New Jersey.
- Stronach, D. (1978). *Pasargadae: A report on the excavations conducted by the british institute of persian studies from 1961 to 1963*, Oxford.
- Thompson, H. A. (1934). Two centuries of hellenistic pottery. *Hesperia, III*, 311-480.
- Topbaş A. (1992). Kütahya seyitömer höyüğü 1991 yılı kurtarma kazısı. *II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Ankara, 1-30.
- Tuna-Nörling, Y. (1999). Daskyleion I, die attische keramik. *Ege Üniversitesi Yayınları, Arkeoloji Dergisi ek sayısı*, İzmir.
- Usta, H. (2014). *Seyitömer höyük siyah firnisli gri seramikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Kütahya.
- White, D. (1975). Excavations in the sanctuary of demeter and persephone at cyrene 1973 thir preliminary. *American Journal of Archaeology, 79*. 33-48.
- Williams, C.K. (1979). Corinth 1978: Forum southwest. *Hesperia, 48*, 105-144.
- Winter, F. A. (1984). *Late classical and hellenistic pottery from gordion: The Imported Black Glazed Wares*. University of Pennsylvania.
- Yıldızhan, H. (2007). *Erken akhaemenid dönemde daskyleion*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Zeren, M. (2004). *Klazomenai'de ele geçen M.Ö. 4. yüzyıl kap formları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.